

Fr. R. Kreutzwaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

R 2024

16. aastaläht

Arst number 2024

Meie Mats

Nr. 145.

Laupäeval, 27. (9. juunil) mail 1917.

Nr. 145.

Suli Alpid Italias. Üleminek mägedest.

Juhan Trummel, Wõrust; Johannes Willas, Tallinnast; August Rebasse, Tartust. Kõit sõjaväljal.

Õnneotsijad.

W. S. Osborne roman. (Järg 3)

"Ühelge, herra Barnum," ütles ta, "miks ei ole teie mule kunagi armastusest kõnelenud? D, ärge olge ühtigi nõnda ehmatanud! Ei, ma ei mõtle mitte tõsiselt, aga waadate, siis oleks hera . . ."

"Bonwit lohe aru saanud, et ta teie peale loota ei pruugi, mis?" jatkas Barnum edasi, kuna ta aru sai, kuidas asjalood seisawad. Bonwit meelitas les'e oma ettepanekutega, kuna see soowis, et selle lõpp tuleks. Sellepärast ütles ta edasi, ilma et wastust oleks ootanud: "Ma saan aru, et te temast lahti soowitrite saada, aga mis wõtsin siis mina loota? Kogu ilm naeraks ainult mu üle!"

Rogan tegi omale lohe tõrje näo. "Ei, herra Barnum, seda ei tohi olla; ma ei taha mitte warjata, et ma seda tean, et teie Dorothea Pageti armastate. Aga teie ei ole küllalt iseteadew ja kannatlik. Ja et teie seda ei ole, siis wõite teda tergeste kaodata." Ta pidas natuke aega wahet, krimputas otsaesist ja küsis äkitselt: "Ehit ütelda, kas on siis dieti herra John, et ta ennast teie ja selle neiu wahetele topib?"

"Proua Bellair, et me nõnda awalikult teineteisega kõneleme, siis awaldan ma teile hea meelega, et ma preili Dorothea Pageti armastan, aga minu armastus on selleks liig juur, et Dorothea kedagi teist minu sõbrast paremaks peaks, kuna ta Johni ise selleks on walinud, et see teda õnnelikuks teeks."

Rogan tegi karsitu liigutuse. "Ma mõistan, et te kedagi tarwitate, kes teid aitaks," ütles ta ja waatas tähebusrikkalt Barnumi peale. "Miks ei peaks ma peale tükki-
jat oma külge kõitma? Teil oleks siis waba mäng."

Barnum waatas Rogani peale täis lootust. Kui leff tema juurest lahkus, soowis see talle tõega südamest õnne ja kõite head.

Proua Bellair istus tõlba ja sõitis kõige otsemat teed Dlyphanti büroosse.

See wõttis leste pärani filmadega wastu. Ta kujutas omale ette, et proua Bellair ainult sellepärast tema juure tuli, et talle oma lugupidamisil awaldada. Ta warandusline

seisulord oli hirmus halb; kuna tema sõbrad kõige paremal järjel olid, tuli temal aga pankroti oodata. Ta mõtles salaja, et proua Bellairi miljoniteist heate ofa tema taster li-
bijeb.

Rogan käis temaga teist moodi ümber kui teiste herra-
dega; ta heitis tema peale põlewaid pillusi, mis selle muu-
dugi juba tulise südame weel heledamatesse leetidesse
dhtas.

"Herra Dlyphant," alustas ta tulifelt, "mul on wähe
aega. Ostuleping on wististe juba walmis?"

Dlyphant nitutas peaga. "Ma rõemustan, et mu maja
teie kätte läheb. Te teete sellega suurepäralist äri."

"Ja, ma tean seda," wastas Rogan tänuliku pilguga.
"Minu arwamise järele on see ainus kõlbuline maja kogu
linnas. Ma oisfin igalpool, et omale wähegi kohast suwe-
maja saada, aga ilksi ei meeldinud mule enam kui teie oma,
nii et ma lõpuks seda otjustasin osta."

"Ja, kui minul wõlaustujad mitte kullil ei lauls, ja kui
ta teie omaks ei peaks saama," ütles Dlyphant õlasi kehita-
des, "siis ei oleks ma teda mingi hinna eest teile müünud,
j. o. kui teie minuga seltsis sinna elama ei oleks asunud.
Muidugi ei wõi sellest nüüd mingisugust juttu olla."

"Armas herra Dlyphant," hüüdis Rogan, "ärge seda
unustage, et kui see maja ka minu omanduseks saab, siis
te sinna alati oodatud külalisenä wõite tulla. Ma ei soowi
mitte, et teil sarnane tundmus oleks, nagu oleks ma teid
teie oma majast wälja ajanud."

Dlyphant tahtis tema käest kinni wõtta, et teda soojalt
täna, aga leff tõmbas oma käe kiireste tagasi.

"Ma wõlgnen teile 16,000 dollarit, eks?" küsis ta.

"Ja," wastas Dlyphant. "Ostuhind on 21,000 dolla-
rit, millest 5000-dollarine sissemakstud hüpototeek maha tu-
leb arwata. Palun, kirjutage selle kirjatükile alla, mille
järele te mule teise 10,000-dollarise hüpototeegi wõlgnete, siis
jääb weel 6000 dollarine lõpusumma maksta."

Rogan idi ühe panga-arwete pari nähtawale ja ütles:

"Herra Dlyphant, ma otjustasin teile täna 1000 dolla-
rit rahas maksta, aga ülejäanud 5000 dollari eest kolme
kuu peale weksli kirjutada."

Äriliiselt kawalusest hoiatatud, nihkus Dlyphant tagasi,
kuna ta mõtles, kas sarnane leping ta tõega usaldataw on.
Lõpuks awaldas ta siiski oma nõusolemist.

"Muidugi, proua Bellair," ütles ta, "oleks mul teie sõ-
n it küllalt, aga," ta naeratas, "kui teie wekselt digel ajal
tagasi ei lunasta, siis wõtan ma ilklagi maja teie käest ära.
Ah, oleks ma teid ainult 15 aastat waremine tundma õp-
pinud."

"Wõib olla, saaks ka teie soow . . ." leff pidas wahet
ja muutis kõneainet. "Nii siis, teie wõtate weksli wastu?"
Dlyphant tahtis peaaegu "ja" ütelda, aga ta neelas
selle sõna alla ja ütles:

"Proua Bellair, wabandage mind filmapilguks."

Rogan naeratas ainult ja Dlyphant läts teise tupp,
et filmatirjaks weksli-kawa tuua. Päriselt telefoneris ta aga
herra Bonwitile, sest ta tahtis kindel olla, kas leff ta nõnda
usaldusewääriline on nagu ta wäliselt näib. Lõpuks seletas
ta direktorile, — olgu see salaja öeldud, — et tal proua
Bellairiga mingisugune kauplemine käsil on.

"Mis asi see oleks?" kuulas Bonwit imestanult.

"Ah," naeris teine, "ma ei tohi teile seda ilmutada,
Bonwit, ta tahab mule 5000 dollari eest ühe weksli anda.
See näib teile ehk naeruwäärt olewat, aga äri on äri. Kas
on ta küllalt aus?"

"Nagu kuld," kostis telefonis.

Aga Dlyphant ei olnud enesega weel rahul; ta telefo-
neris adwokat Goldbrooki.

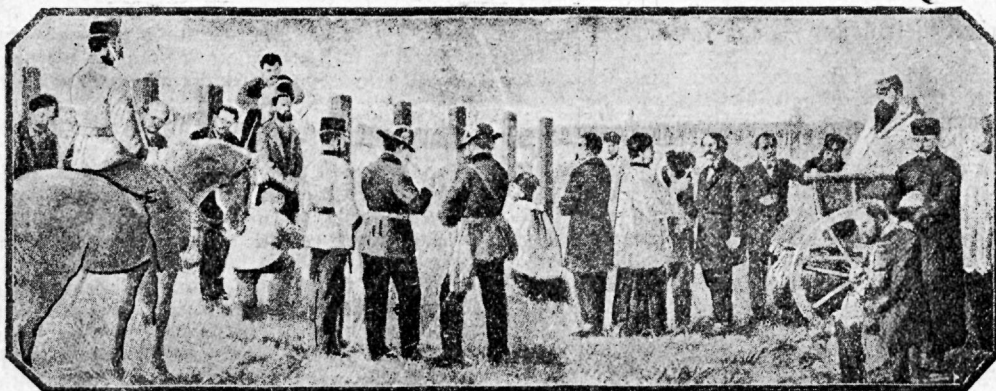
"Kuulge, herra adwokat," hüüdis ta, "ma kinnitan
proua Bellairiga ühe wäitise ostulepingu."

"Mis suguse?" küsis adwokat imestanult.

"Ma müün talle oma maja ära, ja soowikfin sellepärast
teada, kas ta kolme kuu pärast oma weksli wõib wälja
maksta."

"Kui suure summa peale on see weksel?"

"5000 dollarit."

Äraandjate pall Italias. Ettevalmistused jurmanuhtluse täide jaatmiseks.

„Tema allkiri vastutab ka 500.000 dollari eest,“ vastas Solbrook, „ma ei mõista ainult seda, miks ta sellest minule ei teatanud.“

„Ah, ma unustasin ära — ma ei pidanud sellest teile midagi teatama, ja nimelt teile mitte. Võib olla, tahab ta mehele minna.“

„Võib olla,“ oli kõik, mida D. yphant vastufels sai. Kuid advokat naeris ja ütles mõttes iseomale: „See väite nõid ei tahtnud minule sellest midagi teada anda, aha! ta tahab mind wist äkitselt jahmatada.“

Kui D. yphant kuulamise-toru lõksu otja oli riputanud, pomises ta oma ette: „Laulatada! Sel advokatil ei ole ju mingisugust aindu! Aga ma tunnen kedagi — kedagi, keda prona Bellair austusega oma juures saab wastu- võtma!“

Kui prona Bellair tema juurest oli lahkunud, andus ka tema lõbusatele unistustele.

* * *

Samal päeval peale lõunat seisis Rogan Bellair waksali ees ja ootas kiitrongi kohale jõudwat, kuna ta täielise lugupidamisega herra Bonwitit otja waatas.

„Kus minu orhideed on?“

Bonwit kimpusutas otsaesist. „Ah, armsam, ma olen neid hoopis ära unustanud! Mul oli täna nõnda palju tegemist. Kas sa täna hommikul minu paki tätte said?“

„Astuge sisse!“ hüüdis konduktor.

„Sa pead rongist wälja astuma, armsam,“ hüüdis Rogan, sest direktor oli temaga ühes wagunisse astunud. „See oleks sulle küll wastumeelt, kui sa kogemata kaasa peaksid sõitma.“

„Ah ma tunnesin ennast taewas olewat,“ hüüdis direktor wastu. „Kui meie pulmareis nõnda ligidal ei oleks ja kui ma sellepärast tulewal kuul kauaks ära ei peaks jääma, siis sõidaksin ma nüüd sinuga ühes. Aga et need asjad juba...“

„Aga et need asjad juba nõnda kaugel on, siis tulen ma tagasi. Nii siis — nägemiseni!“

„Nägemiseni,“ soostas direktor. Ta oleks heameelega teda juudelnud, aga et liiga palju uudishimulikke silmi nende peale oli juhitud, siis pidi ta seda teifels korrats jätma. Nüüd kargas ta wagunist wälja ja lehwitas mine- makihutawale seni rongile järele, kuni see filmapiirilt kadus.

„Ta on warsti minu,“ pomises direktor oma ette. „Mu elu ja mu naine on — Rogan. Üks nädal temast lahus olla, on mulle kui kümme aastat.“

* * *

Samal õhtul sai prona Bellair ühes Manattani kõrwa- lles uulitsas olewas wõerastemajas Johniga kokku. Rogan oli ennem kohale jõudnud kui John, ja kui viimane fise astus, ütles ta:

„Ritt, ma tõin sulle 16 tuhande dollarist rahapaberit ja üle 20.000 dollari puhtas rahas kaasa, kuna ma ühe maja ostulepingut arwesse ei wõta.“

John waatas rõdemalt Rogani otja; kuigi tale nime- tatud summa naeruwäärat väite näis, siiski ei tahtnud ta teifelse seda awalbades meelepaha teha. Et ta aga midagi ütlemata pidi, siis küsis ta õstulepingu kohta lähemat seletust.

„Õstuleping on D. yphanti maja peale, mida meie mõne majadesahlerdaja läbi ära wõime müüa. Me wõime ka, nagu ütskord warem tegime, maatiiki umbes pooletofinale inimestele ühel ajal korraga ära müüa.“ Ta naeris wal- juste. „See oleks nali, kui igauks neist lohtus ennast maa- tiiki omanikuks tunnistab. Aga sa ei rõdemusta ju sugugi?“ küsis Rogan järsku, Johnile terawalt otja waadates. „Kas ma ei ole oma asja hästi teinud?“

„Muidugi, mu armsam,“ rahustas John ruttu. „Kuid see wõtaks liiga kaua aega, enne kui selle kawalusega ini- meste käest wõime raha wälja petta. M. linnas ei lähe kõik nõnda elawalt kui waja ja ka elanikud on liiga ette- waatlikud ja wanameelsed. Nad on oma raha waewaga kogunud ja ei wõi sellepärast meie mõttekujutuste õhwrisk langeda. Nii siis, olgugi et kogu linn sinu jalgade ees on...“

„Mis sellest arutada, kui ma enam sinna tagasi ei lähe.“

„Wastupidi, sa pead sinna tagasi minema,“ ütles John ja waatas kinniselt ta otja. Siis aga näis, nagu ei oleks tal tema kohta mitte kõige paremad arwamised; ta istus tema korwale ja tõmbas teda oma wastu.

„Mis siis lahti on, Rog? Wõta ometi julgust ja mõtle selle peale, et meie salajane töötamine warsti lõpeb — sina ja mina ühineme, ja et meil miljon warandust on.“

Rogan küttas meesterahwa oma juurest eemale. „Kui- das wõid sa seda kõike peale seda kõneleda, mis tunaeila juhtus!“ hüüdis ta.

„Tunaeila? ma ei tea, mis siis wõis juhtuda?“

„Ragu ei teaks sa seda ise! Ära katku ilmaaegu puigelda! Ma lasin sind sellepärast siia tulla, et sulle ära seletada, et ma seda sallida ei wõi, kui sa selle noore tüdrukuga järele jooksed.“

„Sumala nimel, armsam, ära oma pähe tõutusi istuta,“ vastas, John Rogani wihasesse näosse waadates. „Sa tead ju wäga hästi, et ma oma hästi läbitõttatud plaani järele teen, plaani järele, mis meid warsti sihile wiib.“

„Seda uskust ja mina alguses,“ seletas Rogan wast- tufels. „Aga nüüd on asjad teist laadi. Eila õffel waata- sin ma preili Pageti otja ja panin kohe tähele, et ta sind armastab. See lugu on juba muidugi liiga pikale weni- nud.“

John lehtitas ainult õlasi; see armukade etteheide näis tale meeldima.

„Sa ise mängid sedasama mängu, ka sina läid Bonwi-“

tiga armastusvääriliselt Amber — aga kas mina olen armutabe?"

"Sa tead wäga hästi, kui suurt lugu ma Bonwitist, Dypchantist ja teistest pean. Kogu see seltskond on mulle jätt ja ma olen ainult nende raha pärast wäljas."

"Seltskonnas kõnelelse aga juba awalikult, et sa oled lubanud kuu aja pärast mehele minna. Kui sinu asi nii laugel on, miks ei wõi ma siis Dorothea Pageti oma naiseks wõtta? See asi on ju nii kerge. Ta on kõige rikkam neiu linnas, ja see lugu wõiks siis järgmiselt kujuneda: sina saad Bonwiti abitaasats ja wiid oma wõimised wõidule, kuna mina preili Pageti omale naiseks wõtan ja sedajama teen. Meie abielu ei pruugiks ju kuigi kaua kesta; siis aga wõime iltagi..."

"Ei kunagi!" hüüdis Rogan, kuna ta oma wäike kägea tugewaste wastu lauda lõi.

"Ka kuu aega mitte?" küsis John, tema kohale kumardades.

Rogani ägedus alanes ja tale tulid pisarad filmi. "Ah," hüüdis ta, "kuidas wõid sa minuga niimoodi kõneleda? Ma annan järele, ma olen lool inimene ja ei tee midagi dieti, ja lõik, mis ma ka wõitnud olen, ei wõimalda rohtem kui mõni kuu sellest elada..."

"Rog," püüdis John teda rahustada, "ole ometi ükskord mõistlik. Minu töö algab alles ja selles linnas on minu ja sinu jaoks raha veel küllalt; määratud summad on veel pantades, määratud hunitud ehteasju rahakappides ja riialtel, — aga wäikene osa sellest peab ju meie kätte langema! Sina aga õpi mind ustuma — kindlaste minu sisse ustuma, sest lõik, mis sa hiljem saad nägema, on ainult osa minu plaanist!"

Rogan waatas kiireste tema peale ja ta nägu awaldas usaldust.

"Kas sa ka tött kõneled?" küsis ta.

"Olen ma sind kunagi petnud?" küsis John rahulikult.

Rogan hüüdis uudishimulikult, ilma et ta Johni küsimuse peale oleks wastanud:

"Sa ei ole mulle aga veel kunagi oma plaani awaldanud."

"Rog, nimelt sina peats seda mõistma, et Ritt John kunagi oma plaanist naisterahwastele ei awalda. See oleks liiga hädaohtlik ja ma ei soowiks nimelt nüüd mitte neid muuta ning oma elukohta wahetada. Ja pealegi sellepärast, et kellegi uudishimu täita. Wäse mind rahulikult töötada ja ära pane mulle nõnda palju küsimusi ette."

Nende sõnade juures wõttis ta ostulepingu oma kätte ja waatas seda.

"Tõeste, ma olen rõemus, et sa selle maja ära ostsid; see läheb meile hästi, sest et jul kõega kohast korterit ei olnud, kus pidudõhtuid oleks wõinud toime panna ja..."

"Kas sa tahad mulle nüüd lubada," kõneles Rogan wahela, "et sa enam selle neiu oma tähelnpanemist ei kingi, kui ma linna tagasi lähen?"

"Ma ei wõi siin ule midagi lubada, sest et see neiu minu plaanis peaoja etendab, sellepärast pead sa mulle täieliku wabaduse andma."

Nad waitisid ja waatasid teineteise otja. Nagu näha, wõttis iltagi John.

"Ma usun sind, Ritt," pomises Rogan ja lisas lühikese wahaja järele juure:

"Alga kuidas rahaga lugu on?"

Silmapiilk aega waatasid mõlemad rahapaberite peale, siis rullis naisterahwas nad rulli ja ulatas Johnile.

"Siin," ütles ta, "see on sinu, Ritt, wõta see oma kätte."

"Ei," wastas John ruttu, "ma ei tea ega tahagi teada, kuidas sa seda omandasid, aga see on parem, kui sa raha ja paberid omale pead. Sul tuli küllalt hädaohtu olla, aga minu saagitõtmise aeg algab pea. Soia raha ulles, mina ei tarwita seda mitte, sellewastu tahan ma aga omale ühe automobili muretsema."

John tõusis ulles, aga Rogan wõttis armastuswääriliselt tema ümbert kinni.

"Kas sa lubad mulle, Ritt, et sa, oma plaani wõimaldust ruttu läbi wiid? Ühes sellega, mis me sinu tegewuse läbi wõita wõime, wõime meie ka kas..."

"Ära kard, Rogan, ma olen omale kord ette wõtnud, et ma ühe miljonit tahan koguda, ja nii peab see ka olema."

Rogan korjas pikkami oma paberid kokku ja pani uueste kaelotti.

"Ja kuidas sa omale automobili tahaksid muretsema?" küsis ta, "nagu harilikult?"

"Jseenejst mõista," naeris John, "miks siis mitte?"

"Ja nii tuligi, et järgmisel hommitul laks filmapiikawat inimest, mees ja naine, automobili-ladusse astusid. Neil olid tolmused autoilikonnad seljas, mis pikast autosõidust tunnistust andsid, ja autoprillid ees."

Nende kauplusesse astumine rõemustas noort äri ehitajat wäga. Dlugi, et see kuulus äri oli, mille kiirem automobil "Hermes" 75 Ingliise penikoormat tundis kibutas ja mis ainult 7500 dollarit maksis, siiski oli sellest ajast juba mõni päew mööda läinud, kui wiimane otja kaupluses oli läinud; nähtawaste ei tahtnud keegi enam autodeft midagi teada.

"Me tahaksime automobili waadata," alustas mees kõrge, läbilõitawa häälega, kusjuures tema prillid otfaesselt nina peale langesid. "Minu abitaasa soowib üht kirjoots-jat osta."

"See on, kui ma sarnast leian, mida ma juba ammu otfinud olen," ütles proua wahela, "aga selle juures tahtlen ma wäga."

"D, ma usun kindlaste, et ma teie soowi wõin täita," kinnitas äriestaja kiireste. "Hermes" on kõige kiirem automobil kogu ilmas."

"Seda peaksime proowima," arwas proua Kerlin (nii eitas teda abitaasa).

Kümme minutit hiljem sõitis automobil ette, proua Kerlin istus juhi istmele, mees ronis tema kõrwale, kuna äriestaja tagumise istme peale istus. Etewaatlikult juhtis proua autobilil linnast läbi ühe laia puiestee peale. Siis pööras proua äriestaja poole ja küsis:

"Nüüd wõin ma küllalt kiireste sõita?"

"Muidugi, muidugi," wastas see.

Nüüd tormas automobil kiireste edasi. Nagu wälk oli ta järgmisel filmapiilkul puiestee lõpul. Proua mõistis juhtimise meisterlikult walmis saada. Ta tegi ringisi, sõitis edasi ja tagasi, ja lasti automobili kõike oma kunst-tikka näidata.

"Hermes" jookseb suurepäraliselt!" hüüdis proua lõpuks imestanud. "Meie proowisime linnas lõik autod läbi, aga nõnda hea ei ole ükski kui see siin."

"Ma loodan, et ta teile..."

"D, meie ostame selle ära," ütles proua wahela, "ja nimelt selleajama sõiduriista, mille üle ma ennast rõemustasin." Ta küsis ka möödaminnes hinna üle järele; siis ütles äriestajelt:

"Ma ütlen teile, kuidas me seda teeme; ma annan teile kõhe 100 dollarit kätrahaks, kuna teie sõiduriista esmaspäewani alles hoiate."

"Wäga hea, armuline proua," oli äriestaja nõus, kes rõemustas, et sõiduriist nõnda ruttu otja leidis.

Proua pööras automobili ümber ja sõitis tagasi linna, 72. uulitsasse, suure wõderastemaja ette.

Kui teie filmapiilguks minuga kaaja tulete, siis kirjutan ma teile kõhe tšeki walmis," alustas proua uueste.

Nüüd astusid lõik kolm autost wälja. Kui nad wae-walk mõned sammud olid edasi astunud, keeras proua järstu ümber ja hüüdis:

"Alga, Jumala nimel, ega te ometi sõiduriista siia ei taha jätta!"

Äriestaja ei teadnud mis teha, wõib olla, oleks loulus olnud kõige kiiremat sõiduriista ilmas" ükfinda 72. uulit-fasse jätta. Ta tahtis parajaste midagi ette panna, kuid proua jõudis tale ette:

"Tead sa, Dick," ütles ta, oma mehe poole pöörates; "sa wõitfid wälja sõiduriista peale jääda, kuna mina selle herrale tšeki kirjutan. Sa wõib siis automobili tagasi wiia, kuna me esmaspäewal ka lõpufumma wälja maksame."

"Ma ei saa aru, miks nimelt mina selle looli sõiduriista juures pean seisma," torises mees.

Austerlastest tagasijutatud Montenegrolased uut kodukohta otsimas.

„Loodan, et sa mulle seda headmeelt teed,“ ütles naine ja vaatas kiireste äriestaja otsa.

„Ja, ja, seda teen ma,“ urises herra Kerlin, „sest headmeelt teen ma ju alati sinule.“ Ja nii istus ta uueste sõiduriista peale, pani ühe jala teise peale ja hakkas ootama.

Proua Kerlin wiis äriestaja wõerastemaja wäitjessse ootetuppa ja palus teda filmapilguks istet wõtta; ta tahtu wahapeal ülesse oma tuppä minna ja sealt walmistkirjutatud tsheti alla tuua.

Äriestaja wotas tund aega, ja see aeg kadus tema meelest imekiireste, sest et ta selle üle rõemus oli, et nõnda ruttu kasulikkü äri oli ajanud. Lõpuks aga sai ta ometi kannatamataks ja sõimas üleilmselt naisterahwaste hoolimatust ning pitalsust, iheäransis aga proua Kerlini oma. Wiimaks astus ta aga kotta ja pööras wõerastemaja teenri poole.

„Kas teie wõiks proua Kerlinile meelde tuletada, et mina — ma olen automobili-äri estaja — illagi weel teda ootan. Ta on mind wististe ära unustanud.“

„Kui d a s selle naisterahwa nimi on?“

„Kerlin,“ lordas äriestaja, kuna ta nimelaardi peale waatas, mida ta herra Kerlini käest oli saanud.

„Siin ei ela keegi sarnase nimega isit,“ oli kiire wastus.

„Wõib olla, on ta siin külaliskes wõi läbireisul?“ küsis teine.

„Ei, seda nime ei ole ma kuulnud.“

„See on tähelepanemiseväär,“ ütles äri-estaja rahutult.

„Ta mees jäi aga wälja ulje ette, ma tahan lohe järele waadata.“

Agä wäljas ei olnud mingisugust herra Kerlini ega automobili näha, ja ta lõi lohe ettepanud järelepärimised ei annud mingisugust tagajärge. Et mõlemad petijed kogu aeg prillid olid kannud, siis ei wõinud agent täpisealt istukirjeldust anda.

Rohm päewa hiljem sõitis M. linna peauulitsasse hommitul madal, hall automobil. Ta kandis ühe tuntud automobili-äri märki, nii et keegi seda „Serres“-nimeliseks au-

tomobiliks ei wõinud pidada. Keegi, kes sarnast riista oleks tunnud, oleks lohe mõistnud, et automobilit wälimus muudetud oli, nii et ainult mehhanismus endiseks jäi. Ka meeste-rahwal, kes automobili juhtis, oli waewalt sarnadust herra Kerliniga New-Yorgist; see oli meie tuntud sõber John.

Kui sõiduriist „India kuninganna“ wõerastemaja ette jõudis, tõmmati esimesel korral ettewaatlikult eesriie afna eest kõrwale ja keegi naisterahwas, kes wahest teistes tingimistes proua Kerlin oleks olnud, niitutas naeratades pead. See oli proua Rogan Bellait, keda weel seltsamal päewal adwokatadi büroosse kutsuti; see soowis lesega kõneleeda.

„Minul on siin midagi teie jaoks, proua Bellait,“ ütles ta, „kas te aimate, mis see on?“

„Midagi head wististe,“ naeris Rogan.

„Midagi iheäralist siin küll ei ole,“ ütles adwokat, „palun waadake järele. Me wana sõber Gospar saatis meile jälle midagi.“

Rogan wõttis paberi wastu, mida adwokat tema ees wibutas. See oli uus tshet 20,000 dollari peale.

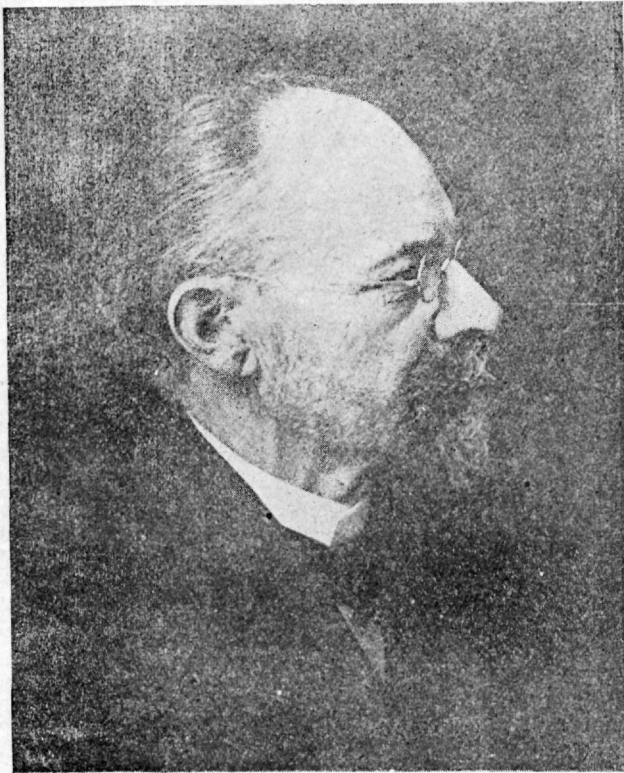
„Ükskord ometi,“ haigutas lest. „Gospar hakkab juba mõistma, et õhust üksi ei elata. Aga, herra adwokat, laske ometi sellepärast inimest puhata.“

Wies peatükk.

Mõned päewad hiljem, natuke peale kella 8 õhtul, samumus keegi sõwatas noormees, kel pill üleriie seljas ja torukübar peas, kiireste läbi udu ja wihma ning targas siis kergeste, läänepoolses linnajas olewas kinnimajas, asimeid mööda ülesse. Maja ülewaataja tundis teda, mille tõttu ta teda termitas. Noormees tõmmas kiireste üleriide maha ja läts kaja lähedal olewasse tuppä, kus laminais tuli põles, olgugi et warsti sumi oli.

„Laewas, misugune õõ!“ pomises noormees, kuna ta kasa tule juures soendas. „Wäljas on kohutaw, aga toas hea olla.“

(Järgneb).

Willem Reiman †.

12 mail s. a. kandis kraat kurwa sõnumi mõõda eestlaste maad laiali, teatades, et kirjamees W. Reimann surnud on. Surnud alles veel täies mehe eas, 56. aasta vanuses. Kuigi kadunu ametipoolset kirikuõpetaja oli, leidus tal sõpru ja austajaid rahwa seas igalpool üle terve kodumaa ja laugetes Eesti asundustes.

Sündinud oli ta 25. veebruaril 1861 Wiljandimaal, Suure-Rõpu mõisamaa renditalus Paunal. Haruldastel head waimuanded tulid juba kodu warases noorespõlwes awalikult, selle tõttu jõudis ta koolides usinalt edasi ja andis lõpuks 1887. a. õpetaja ameti eksamid kitusega ära ning jäi 1889. aastani Peterburi õpetaja Dr. Hurti juure abiõpetajaks. Oli selle järele Kolga-Jaanis abiõpetajaks, Walga õpetajaks ja, lõpuks, 1890. a. peale jällegi Kolga-Jaanis, kus ta rahwale iseäranis meeldinud, õpetajaks. Wiimastel aastatel oli ta haiguse pärast sunnitud mitmel korral ametipuhkust võtma.

Suurem osa W. Reimani kirjatöödest läib hariduslike kirjanduse liiki. Oma tähtsamad tööd on ta awaldanud „Eesti üliõpilaste seltsi albumites“, „Eesti kirjanduses“, „Sirwilau dades“ Eesti hariduse ja kainuseseltside aastaraamatutes, paljud ka iseraamatutes ja Saksa keeles. Nendes töödes esinewad tema kirjaniku ande tundemärkidena hoolsalt ja walgalt kogutud ainete osaw väljatöötamine, elaw ja puhas keel, ja, mis eestlastele iseäranis armas, kõigist tema töödest hoo- wab puhas armastus Eesti elu tõstmiseks wastu.

Roosolekul oli W. Reiman otsekui loosolekute juhata- jaks loodud ja mõitis seal suurt lugupidamist isegi oma wastaste juures.

Omajal ajal sai kadunu ka niilid juba, tänu taewale, minewikku waritunud ametiwõimude tagatusemiste all kannatada, otsekui oleks ta oma jutlustes endise walituse wäl- taseid sõnu tarwitunud. Raua wältras uurimine sel põhjal, õnneks aga ei leitud „süü“ idendusi.

Ühendus.

Elas lord kolm õiglast meest, kel igalühel oma arwa- mine oli kõige kõrgemaist asjust. Igaüks neist teadis, et tema arwamine õige oli, ja igaüks nendest tundis teiste õiglust. Sellespärast otjustasid nad wäljarännata maailmo; ja igaüks neist tahtis seal oma usku kuulutada ja inimeste hinge eest wõidelda.

Lahlu minna tahtes mõttis üks nendest teiste kääwar- rest kinni ja ütles:

„Waadake, seal loidowad puurtidad; inimesed põleta- wad üksteist usu pärast. . . . Lõkame mõtlus edasi seniks, kui oleme neile nende hirmsa jõleuse selgetis teinud.“

See oli ka teiste arwates õige, ja nad tegid seda. Aga kui töö lõppes ja lahumine jälle ees seisis, tähendas teine oma ette ja ütles:

„Weel pole meie aeg tulnud; weel ei wõi meie kõige kõrgemate asjade eest mõtlusesse astuda. . . . Waadake, seal tapawad inimesed üksteist kui metselajad — oma wõrstimde täul.“

Jällegi andsid nad üksteisele sõna ja läksid üheskoos sõtta inimeste tooruse wastu. Waewolt olid nad ega tei- nud, mis nende jõus seisis, ja mõtleid uueste selle peale, mis neid kõige enam liigutas, kui kolmas mees endale pähe löi ja hüüdis:

„Wennad, sõbrad, meie peame weel weidileseks kokku jääma. Waadake — seal näljutawad rikkad waeleid ja seal toidawad targad rumalaid walega — ja seal petjawad ter- wed haigeid. . . .“

Ja nii läks asi alati.

Meheid furib, ja teised tulid nende asemele, ja jälle tei- sed nende asemele, ja aastajad wacerisid. Kuid ühendus oli lõikumata.

Rein Rumal sõstas teisele: Sinu sõbra seltskond reos- tab sind. . . . tema ei usu minu Jumalat. Leo Lollakas sõ- stas teisele: Ära näta ennust oma seltsimehe seltsis. . . . tema ei ole oma naisega laulatatud. Tõnu Toores sõstas kolmandale: Sina teed enda naeruwääriliseks, kui nende kahe idealisii poo'e hotad!

Nad jäid aga kolmekesi kokku ja on weel meie päewilgi koos.

Nende õigus seob neid. Ja inimeste rumalus, tigeus ja toorus.

R. Ewald.

Stohodi kaldal.

(Wäljawõte Eesti sõjamehe kirjast.)

. . . . Wõi siis nõnda, tuue päewa jookkul lõite seal uue maailma. Latna. Ma usun, teie kui see uue ilma loomine nagu wälk selgest taewast, aga meil oli ta siin ammugi teada. Dotasime ainult parajat aega. See oli, et asi ette walmištaud oli, igaüks, kellel silmanägemine wähegi lahti oli, mõttis tüma ekond vimebat enesega ligi ja wiis wanast ilmast uude üle. Na jakas oli nii mõnegi pimeada hädaldamine, aga see läks peagi mõõdo, kui juba awalikult, elawa sõnaga, neile selgetis sai tehtud. Niilid elame meie siin Stohodi rabas palju lahendamalt kui wana Kõlja ajal. Niilid, kus waba aeg, wõib iga soldat wabalt metsa mõõdo orawaid taga ajada, aga wana walituse ajal ei tohtinud üle kolme samm, ilma lubata, oma mul- lakoopist laugemale minna. Praegu töötawad „polgu ja roo komiteed“ (Полковые и ротные комитеты) ja arutawad kõiki oma eluse puutuwaid küsimusi. Päris kena on kõi'e luulda ja näha. — Esmene mai, seda pühitseti niisuguse pidulikkusega kui see wähegi siin mõimalik oli, uue maailma järele 18. aprillil. Ehitati tore kõnekoor, peeti palju kõnest, läidi muusikakooriga wabalt metsa all, kuni langenud wen- tade puhlepaigale. Püeti haudadel palju elawaid kõnest, muusika mängis leinamarssi ja meie laulime palja peadega põlwili olles neile, kes haudades, igan est mäl stust. Kor- jati üle paarituhande rubla, et jädawat mälestusemäti langenutele siia järele jätta, kui siit ükskord lahime

Ohtul mängiti naabri polgu näitelamal näitemängu ja löödi tantsumuusikoo'i ja fortupilli saatel. Ilm o'i üt emata tore ja juft esime e niisugune päew sel lewadel. Salka tumifefed feel sid päew läbi taewa all, aga nad ei nä nud mitte midagi, mis meie fiin metsa all tegime. Juft esimesel mail saime linna zoo t, selle nime meie polt kannab, kingitusi, need jagati hommi'ul igasühe' e kätte. Mina sain kats palki vaberossa, tilla paar toosi, ninarätku, tüki seepi, mõned pränitud, kats teelausi täit päewarooft seemneid ja selle pliatft, millega ma teile praegu kirjutan.

Tõft küll, täna tuu oega tagaft, oli juft meie külje all werine labing. Päew läbi wärikses maopind. See ei olnud enam suurtükide mürtsumine, maid kolin, nagu oleks kiva taewast wabetwidamata alla kallatud. Kui palju fat teal minemal sügisel, kui meie seal olime, mehi waiga'e pandud — seda on raske ütelda, aqa kuhu ja jalaga astud, seal on haud, ja ei mitt' ühe hinge inoks, waid ristiit wõid luueta „ühis'haud" ja „ühis'haud" (общая могила) igalpool. Wist küsiti ei ole nii palju inimesi tapetud mõlemilt poolt, kui fiin Stohodi kallaste'. Wõtame näitufel' esimese Pibawõtte püha õõ. Nad rah sid meie niisamofugust kolli fiin mängida, nagu nad 21. märtsil meist paremalt pool wäeosale mängisid. Neid lasti rahulikult ftia taunis rohket arwul mehi kottu wedada, preti iga wähemat kui liitum ft filmas ja walmistati hoo'ega wästunõtmisele. Nad tahtsid teise püha hommitul fiin pudru teha, aqa me'e omad hall sid wähe waremalt. Kell oli üksteist õõsel, kui ma liinilt tagaft du'fin oma mullakoopa juure. Jõ'usin wingile, et jalan lasti wõtta, kui ühe lorraga maopind kõikus jalae all, esimesest kogu-paugust, mis kõigist pa'areidest ühe orraga anti. Kolm tundi i ma wähet pidamata anti neile gaasivomm' dega niisugune saun, et nad n'i pea enam oma nina ftia ei pistä. Lõppes see muusika, lä sid me'e maokuulajad nende neljanda liini peal ära ja räägitud ka midagi w'e'at, et kõil kohad on salka jontide surnukehafi täis.

Sellest ajast wa'e on fiin mees'el rahulik elu koobastes, et wä'emat ei wõi tabta. Kats näe'lad, pühade laupäewast hakates, ei olnud koobastes ei ühe hawatud ega surnud. Enne olid salkapõissid fiin wästas, ega niid on Austria ja Bulgaria mehed. Austria poissid on wa lenad mehed, aiwad meil ühes ja meie mehed käiwad la seal. Meie poissid wiitwad neile leiba ja suhkur ja nemad annawad, wiina, waberossa ema tubakat ja riipust meile. Rord olid sületäie lehti ja surnaliti toonud. Wenelased and'fid mulle kuure hulaa teisa. Pühade cel ja rühade ajal käisid fiin Woit'ra ja Bahmuti linna poolt kingituste toojad, neile näidati, mis'ugu'es olekus ja wästupi'awus'es meie sõjamees fiin Stohodi rabas wästu peab. Rewadel seisid mehed, sõna kõige loiemas mõttes, põlwest saadid mee ja pori sees. Ei ole kuwa koftagi, kuhu ta wäbeks ajaks wikt i wõiks heita. Tõft ütela, kes kuugel seljaga kodukülas eht linnas, ei wõi omale kuidagi seda ette kujutada, kuidas fiin latalse eht mis'ugune sõda sõewo' l'ft on. See oli weebru rikuu sees, kui waba aft süsises, siis sõisid iga päew mitme'fugu karralised iistud ja waati sid, mis'ugunes k'isuforras isamaa eest wõitleja elab. Mis'ugune ta eluase, kuidas ta laetud ja kuidas teda toidetakse, aqa kus olid nad ennem? Soldat elas pime'as mulla-ounis, magas külmä maa peal, nagu kora kuitas kõweras, halli sineli all. Mis riie'esse puutub, nende üle ei wõinud n'rifeda, niisama ka toitmise üle. Näid on mullaonnidel usk'nd ja ahdad ees, narid tehtud, õlga ja õlematta suuakse igapäew, nõnda et keegi ei tohi palja maa peal magada. Soldati ja ohwitseri wäheford on praegu niisugune, et ei taha ära tundagi. Aqa siiski leidub weel mõnigi külm, seda näitas esimese mai wästus. Kõit ei ilmunud mitte ühes. Radna, küll nad pikkamööda arufamifele tulewad.

Mina elan „чрба б-ры.“ Tõõtan om s ametis ja oitan igalpool ligi kus wähegi wõimalik. Poeme hoolega keh'a ja waidleme igasuguste küsimuste üle. Seda kartust ei tohi kellegil olla, et wana ford weel peaks wõidule wä'fema. Ara tüütanud on see werine sõda igatühte, kuni üdini, aqa teha ei ole midagi, peab weel wästu'pidama,

kuni asjad-olud igalpool selguwad. Seda wana kõntsa on weel küll ja küll, aqa nad ei tohi praegu käsataidagi. Kui nii pea see mäng ei lõpe, siis tulen ma mailuu lõp'poolle teid waatama tuu aja peale.

Brusilowi metsas, 21. aprillil 1917.

Martin.

Ülestõusmifepühad Karpatises.

Enne pühafi juurel nädalal olid soojad ja ilusad ilmad, leht oli juba puus, mis igale sõjamehele rõemu tegi. Teisest küljest oli jälle natuke paha. Seal kohal, kus R. polt seisid, oli kõige kare'etawam sõjawäli, mäe ofas; metsa oli wä'õ, harwa mõni kadatapõefas. Kui keegi kogemata pea koopast wälja pistis, siis juba wi istafid Austria tuulid ja s'hrapnellid lõht sid pea kohal, sest waen'ase koopad olid wäga ligidal meie koobastes.

Pühade laupäewal rääkis sõber minule eestulewatest pühadest, et tudas meie neid wästu wõtame, sest Austria-lane pommitas ühtel'gu meie kaewikuid. Mis oleks, kui homme austrialaste juure külalifeks lähe'fime, neile häid pühafi soow ma. Nõnda juttu ajades unustafime koguni, et kaitsekraawis wiibime, tu ime koobas eht wälja pättel'paiste e ja heifime pifati. Waenlane mär'as seda ja tohe saatis s'hrapnellid meile külalifeks. Meie ehmatafime ära ja pugefime oma koopasse tagaft, kuhu hommituni jääme.

Esimese püha hommitul tõusin üles ja ronisin koopast wälja. Ilm o'i ilus ja wainne, päik' saatis omad heledad kiired üle metsa ja maa laiale.

Korruga and's feldweebel läsu rootu kottu koguda roodna juure; mõne minuti pärast olime kõit roodna juures reas. Roodna, rõemia nõoga piff, priiske mees, porutshil, tuli omast koopast wälja ja teret s lahke hää'ega: „Tere wennad!“ — „Terwist soowime!“ tõlas tugewalt s'klatate juust.

Umbrus oli wainne, polnud küsilt suurtüki müriinat kuulda, ei waenlase ega meie poolt. Roodna jagas meile pühade kingitufed kätte, pliatfid, kirjapaberit ja palju teisi asju, mis so'latitel ftia wäga tarwitatud. Need kingitused o id Kiewisft, Puna'fite riisti komitee poolt saadetud, peale selle lä'fime kõik oma krobastesse tagasi. Jälle jookseb w'ht kaitsekraawist feldweebli juure ja teadustab, et austrialane tuleb, walge rätik käes, ofse meie koobaste juure, kõit jooksid waat'ama ja tõft. Ta tuli kuni meie traat'atani ja hüüis selges Wene keeles: „Wenelased, tulge täna meie juure kü'alifeks!“ Meie ronifime kraawist wälja sõjaline'ide wähele, kuhu la austrialast umbes pool'fada ilmus, aadfime teineteisele kätt ja istufime halja rohu peale ma'a juttu ajama. Meie andfime nendele oma kingit'ust ja nemad me'e oma kingit'ust, waberossa ja ta sham-panskit j. n. e. kus meil päris piduts läks. Austrialased tõid omast kaitse raawist joiapalli wälja ja hallafime jalapalli mängima, kus juures meie neid ja nemad meid wõit'nd.

Päite hakkas juba looja mine a, andfime teineteisele jälle kätt ja lohtufime igatüks oma koobastesse.

Teisel päewal oli la samasugune pidu ja saat'fime pühad wäga heaste mööda . . .

Dskar Kall.

Peremeestele ja perenaistele on ajalohafeks raamatuks praegusei ajal. Aiatõõ õperaamatu 2. wih

Wialilled, ilupuud ja ilupõesjad

Meie maal ja Wenemaa laugemat's kubermangudes asuwate eestlaste jaoks kottu seatud. 140 pildiga.

Sind 1 r. 75 f.

„Teatus," Tallinnas.

Meie Matsi kirjmine (146.) sõjanummer ilmub 3. juunil.

Jaan Teetsow,
Pärnuft.
Segewas sõjaväes.

Jüri Loigu,
Rõõst.
Tuleliinil.

Karel Seigo,
Tartuft.
Segewas sõjaväes.

Johann Männikson,
Pärnuft.
Sõja algusest tuleliinil.

Martin Pärn,
Tõrft.
Sõja algusest tuleliinil.

Rita saladus.

W. Bjelowi jutustus. Tõlkinud -Im.

1.

„Heaküll, noormees,“ sõnas Billy Just, bötkuibe kottu tõmmates ja tooli peale istudes, „heaküll . . . Ma olen walmis minutiks aiaks oma õiguft unustama, mille põhjal ma teie seletust mitte kuulata ei tarwitaks, telefoni kaudu politsei kutsuda ja teid tema kätte edasi anda wõiksin . . . Pealegi jüuan ma seda alati teha, kui tarwis peaks olema, aga ma tahan, nagu alati, kõigepealt asjalik olla . . .“

Nii ütlete teie siis, et te õffel hoolitult kinnipandud akna kaudu ainult selleks minu sõõgituppa tungisite, et te kahel päewal midagi pole sõõnud ja nälgia olete suremas? Kas pole nii?”

„Ea jäi läbitungima pilguga Nilowi peale waatama, kes ennast täielises üksteisufuses ja tuimuses utsepiida wastu najatas.“

„Ja tõepoolest,“ jattas Just, „teie kasuks kõneleb see asjaluan, et te ifegi lauahõbedat ei puutunud ja kõigepealt rofibeafi kallale asufite . . .“

„Noh, heaküll! . . . Ülleme nüüd filmawilguks, et te mitte elukufeline waras ei ole, nagu mul põhjust oli arvata, waid inimene, kes juhtumisewiifil wargaks saanud . . .“

„Aga kui ma teie kõhu hästi täis sõõdaksin ja politseikomissari kütitamata jätaksin — olefite teie selle eest walmis ka minu heaks midagi ära tegema?“

Nilow wõpatas.

„Sae näis, et nüüd kõil juba lõpetatud oli . . . Kuri faatus, mis teda wõersile paisanud, temaga halba nalja heitnud ja tale nüüd selja oli põõranud. Naagu lars ära-tüüdanud mänguasjale, oli teda wiimaks nalja abil kurjategijaks teinud.“

„Ja kui täna Billy Just, rewolwer lääes, sõõnituppa astus, kus Nilow parajaste pudingi kallal ametis oli, ja käsutas:“

„Räed üles! — jüudis waenefe otufusele, et lõpueten-dus kätte jõõdnud ja eesriie maha langemas oli.“

„Wõtte istet, minu sõõber,“ sõnas Just vehmelt ja lül-tas tooli lähemale, „kõigepealt aga rahustage emdid . . .“

„Ea käis korras kabinetis edasi ja tagasi, jäi siis Ni- lowi ees seisma ja kõneles edasi:“

„Mul läheb usalduswäärilist inimest tarwis, inimest, kes mulle seda head mitte raha eest ei teeks . . . Ja niifugune just teie oletegi . . . Ma ei anna teile mitte raha, ma annan teile palju enam . . . Ma annan teile waba-duse, ma olen walmis neid asjalust unustama, mille juures meie üksteisega tuttawaks saime.“

„Ja mida peaksin ma tegema?“ küfis Nilow taso, ilma et ta filmi tema pea't ära olets põõranud.

„Kuulatage mind hooliga . . .“

Just peatas Nilowi ees ja hakkas taso, kuid kindlast ja kätliwal toonil, kõnelema:

„Orleani maanteel on „Rähe admirali“ wõerastemaja. . . Teie teate ju seda . . .“

Nilow raputas eitawalt pead.

„Noh, see on ka ükskõik . . . Wõerastemajast idasse wiib unustatud tee, mis James Grati talu kohal lõpeb. . . Teie sõidate lobe finna.“

Nilowi imestanud pillu tähelepanemata jättes kõneles Billy edasi:

„Teiega sõidab üks naisterahwas kaasa . . . Minu toatüdrut . . . Teie sõidate talu juure lõunapoolt, — tu- lest ärge põlema süüdate, — kui teil midagi küsitakse, wastate: „Rähe admirali lipp,“ — pidage seda hooliga meeles . . . Sellepeale läheb wäraw lahti ja teie sõidate õue peale.“

„Kui Grat ife, otse krae wahelt wäljaswanud habe-mega wanamees, teie juure tuleb, ärge tehke temaga pikka juttu — aidate tal automobiliist kinnifõidetud Rita wälja kanda ja ütelve ainult:“

„Mister Just saatis selle naisterahwa teie hoolle alla.“

„Selle järele lähete teie õue peale, põõrate auto ümber ja jääte lärgnewaid sündmuse ootama . . . Saite aru? See on kõil . . . Aga rewolwer andke mulle ära, kui teil teda üleüldse on . . .“

„Teie ei tohi ennast wabele segada, mis aga iaanes sünniks . . . Kõil, mis tarwis, teeb Rita, teie aga toime-tate pärast tema ühes ta kaaslasega filia . . .“

„Kaaslasega? . . .“ küfis Nilow wabele.

„Jah, minu armas, aga mis siin siis imestada on . . . Sõpige mitte ilal midagi küfima, waid kõigest omaenefe mõistufe waral aru saama . . . Noh, olete teie walmis?“

Just heitis tema peale uuriwa pilgu, ja jäi nähta-waste rahule.

„Wäga hea . . . ilikond sünnib täieste . . . Teie nõus- olemist, fir, ma ei küfi,“ lüfas ta naeratades juure, „ma arwan, et fiiski warem on automobiliil kõffist jaltustäitu ette wõtta ja midagi teenida, kui politseikomissari küfi fattuda kuriteolife nõrtufe pärast wõeraste pudingite wastu.“

„Kas pole nii?“

„Ja toapõisfi kõlistades käsks Billy Just Ritat kutsuda.“

2.

Walget kõffist teed mõõda kihutas ilma tuledefa auto- mobil kiirelt ja kätalt edasi.

Punane kuufirp, mis kõffises taewas teed piirawate puude otste musta wiiru taga rippus, walguftas kahwa-tute brongifilarwaliste kiirtega lähe sõitja näguft ja kogufi. Reed olid Nilow ja Rita.

Juba nüüd teadis Nilow mõndagi ja püüdis selle fa-ladustife loo üle selgufele jõuda.

Justi ja pärastpoole ka Rita enefe, kes õige jutufas, armas ja tena neiu oli, sõnadeft aimas ta, et talunit Grati ja nii auwäärilife wälimufega wanal Billyl õige tumedad ühifed asjad ees olid.

Õõfi küll — mitte praegu, waid minewifus! . . .

Billy Just teadis wäga hästi, mis ametit Grat peab, feft ta oli waremalt ife tema äriofanikutks olnud, ja nüüd,

Paul Mäe,
Nabalast.
Tegewas sõjaväes.

Julius Luni,
Tegewas sõjaväes.

Johannes Mell,
Sakamaalt sõjavangistusest
ära põgenenud.

Johannes Kottas,
Kivikoost.
Austria sõjaväelast.

Jaan Simmermann,
Märjamaalt.
Tegewas sõjaväes.

lus Jamefi talusse naisterahvas oli sattunud, keda Just ärikiselt kasuga oleks mõinud tarvitada, ofustas ta iga hinna eest endise äriosaniku käest maitawat suutäit ära kiskuda.

Seda teha ei olnud aga mitte nii lihtne.

Just teadis, et ärarõõmitud neiu eest Grat suurt tasu saab ja sellepärast hoollega teda filmas peab ja tema järele waltwab.

Rõõwimiseplaan oli tal juba ammu walminud ja täna õffel widi see täide saadetud saama.

Wana Grati sala-osafonda wõis ainult mõni naisterahwas tungida, ja selleks ofustas Just Ritat tarwitada, seda maitfet, tafast tüdrukut, kes tema juure istuma oli jäänud, sest et aosta jookful keegi tema eest mitte ühtainust dollarit ei soowinud saada.

Uga Just ei wüüdunudki temast lahti saada, sest tema wananev süda oli teda oma wiimase armastusega armastama hakanud.

Nad fidufid ühes Nilowiga tal käed ja jalad kinni, et ta ohwri laadi wälja paistaks, muidugi aga niitwiifi, et ta ennast iga filmapilt tarwiduse korral neist wabastada wõis.

Selle peale pistis Just tale mingifuguse pudelikese pihku ja sofstas mõned sõnad.

Rita waitis, nagu alati, aga Just ei nõudnudki sõnu, ta usaldas seda tüdrukut, niisamuti ka Nilowit, kelle wabadus tema kätes seisis, täieste.

Automobil sõitis wiimaseft suwemajast, mis mustade atendega õffise tee peale waltis, nagu pime oma tubmide filmadega, mõbda, ja warsti tuli laugufes punane tuluke nähtawale.

„On see „Rahe admiral“ wõerastemaja?“ küfis Nilow oma kaaskaselt.

Rita nikutas waitides pead.

Korraaga aga wõpatas ta lohtunult . . .

„Pidage kinni . . . Jumala pärast, pidage kinni . . .“

Ta wehles kätega, kumardas siis, nagu midagi istme alt ofside, ja wiibis nähtawaste suures ärewufes ja hirmus.

Nilow pidas auto kinni.

„Mis on? . . . Mis on juhtunud? . . .“

„Dodate weidi . . . Minu Jumal . . . Kas ma tõdeste ära olen kaotanud . . .“ pomises neiu, ilma et ta küsimiste peale oletis wastanud, ja oftis edasi.

Siis astufid mõlemad autoft wälja. Nilow tõmmas titust tuld, ja Rita heitis põlwilt ning hakkas midagi istme alt oftima.

Wiimaks ajas ta enese jälle sirgu ja sõnas meeleheitlikult:

„Edasi sõita me enam ei wõi . . . Saate aru? Ma kaotasin unerohu ära . . .“

„Mistfuguse unerohu?“ küfis Nilow wabele.

Just andis mulle unerohu, et ma Grete magama waneksin ja Jassyle wõimalikult teeksin ära põgeneda . . . Ma olen klaasikese maha pillanud . . . Minu Jumal, mis niitüd teha! . . .“

Seisukord oli tõdeste täbar.

„Ma ei tohi enam tagasi pöörata . . .“ sõnas Rita nuukfudes. „Billy Just ei usu seda kunagi, et ma pudelikese ära olen kaotanud . . . Ta piinab minu oma lahtlustustega furnuks . . . Talusse sõita on ta mõtteta, sest et tema plaanist enam midagi wälja ei tule . . . Minu Jumal, mida pean ma niitüd peale hakkama!?“

Nilowil hakkas temast tõsifelt kahju.

„Kuulge, Rita,“ ütles ta, tema käest kinni haarates, „aga kas te kolmandat pääseteed ei näe? Kas ei näe te pääseteed sellest seikurorast? . . .“

Rita waatas tema peale küsiwalt.

„Urge tehke suuri filmi, Rita,“ kõneles Nilow. „Dieta ei ole meie lohtustatudki nende kolme nurjatu tembusi ofa wõtma? . . . Noh, ütleme ka, et ma ülelohtune olin, kui ma õffel Justit sõõgituppa tunqista selleks, et tema rofibeafi ära süüa, aga ega me sellepärast endid ometi hutaufesse pea saatma, kirewafe wõralt?!“

„Ja mida peakfime meie siis tegema?“ küfis Rita, kes juba lootma hakkas.

Nilow muutus elawamaks.

„Meie wõõrame linna tagasi . . . Meie sõidame politseisse ja oftime teie omalfsed üles . . .“

„Neid mul ei ole . . .“ tähendas neiu waitfelft.

„Kirewafe pärast . . . Noh, heatüll . . . Niifugufel korral müüme automobili ära, wõrtame mõne laewa peale piletid ja sõidame Euroopasse . . . Olete nõus?“

„Sõidame meie selffis?“ küfis Rita waewalt kuuldawalt.

„Muidugi selffis,“ hüüdis Nilow, kellele tulewit korraga nii ilus näis olewat.

Rita ei wastanud, aga kerge käesurumine kõneles tõil. Nilow leidis pimedas tema põse ja huuled, ja nende suudlus oli pill ja magus.

Tagasi kihutas auto wiimse wõimaliku kiirufega.

„Ega me teda politseis üles ei anna? Kas pole tõsi, Andre?“ küfis Rita, kui ees juba linnatuled wilkufid.

„Ei, seda meie ei tee,“ wastas Nilow, „olgu see tafuts meie poolt automobili, rofibeafi ja meie õnne eest . . . Digus? . . .“

Rita ei wastanud, aga filmis lõi tal ifefugune tuluke wõlkuma . . .

3.

„Peatame siin filmapilguts,“ sõnas Rita, kui auto kiffasse uuliffasse oli sõitnud, mille ääres mustad, määr-dunud ja wilkujajunud majakesed seifid.

Kufagil wilkufid atende taga tulufefed.

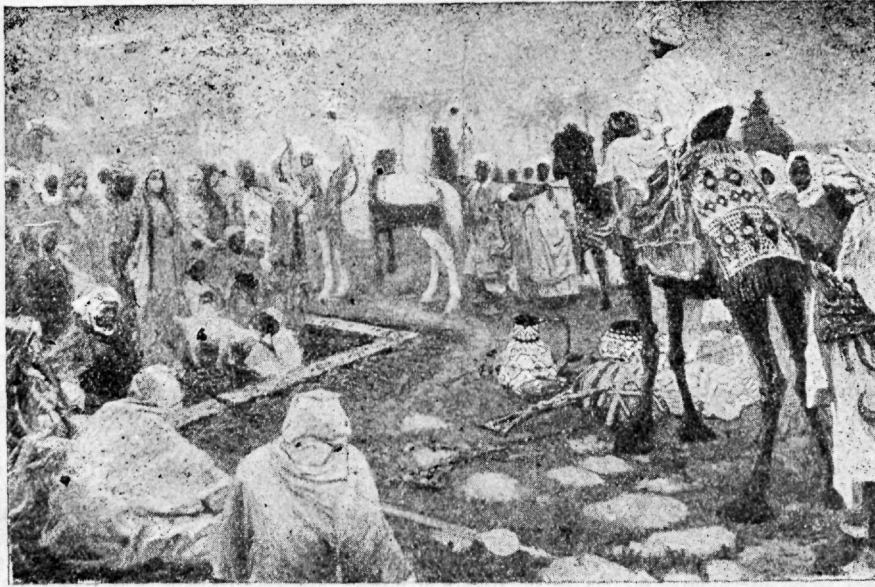
„Ma ootan teid siin, Luni te meie ja auto tarwis õõfets ulualufe olete leidnud . . .“

Nilow hüppas auto pealt maha.

„Muidugi, muidugi . . . Uga kas sünnib teil siin mind oodata?“

„Tõhja kah . . . tulge ainult ruttu tagasi!“

Nilow astus pimedufesse ja waatas ringi.

Arabias. Wabaduse püha.

„Armsam!..“ ütles Nilow endamisi piirita õrnu-sega ja sammus heas tujus edasi.

Automobilile, kuigi see warastatud oli, ja kafele sõit-ja'e õõmaja leidmine oli see linnajaos õige kerge.

Nilow pööras uulitsale, kuhu ta automobili oli jät-nud, tagasi.

Auto oli seal. Rita aga oli kadunud.

Asjata jooksis Nilow lähemad võtkuulitsad läbi, as-jata hõikas ta teda walju häälega, asjata päris ta möö-daminejatelt tema üle järele — keegi ei olnud walge küba-raga neiu näinud.

Rita oli jäljetult kadunud.

„Bististe on temaga minu äraolekul midagi juhtu-nud,“ mõtles Nilow meeltheites, kui ta asemele puhkama beitis. „Wahest leidis Billy Just tema juba ühes? . . . Wõi tungisid tema kallale hulguised, tallest siinsed linnajaod otse kubitsewad?“

Terwe õõ otfa ei suutnud Nilow kah lase wõraste, maja madalas ja tahmases toates magama uinuda.

Mõistatusele leidis ta seletuse hommikusest ajalehest „Talunit James Grat paljaks rõõwitud ja ära tapetud.“

Täna õõfel tapeti oma talus mister Grat, kes oma ohwrimeelsuse ja helduse poolest laialt tuntud, e aja itul wiisil ära. Mõrtsukas, kes taotant-ulle laudu siise oli tun-ginud, wiis enesega 15.000 dollari wäärtuses puhasst raha ja protsentpaberisi kaasa.

Politsei on juba kurjategija jälgele saanud.

On selgeks tehtud, et kurjategija automobiliga „Kahe admirali“ wõraste majani sõitnud, ja teist teed möõda Brucklini laugematesse linnaosadesse tagasi pööranud on. Kataste jä'gede järele otsustades, tarwitas mõrtsukas autot, mis sel õhtul kõigist lugupeetud kodanikult mister Billy Justilt ära oli warastatud. Niisugune on Justti enese arwamine, kes uurimiseks üleilbse head materjali on annud. Ei ole kahtlust, et kurjategija lähemal ajal kinni wõetakse.“

Nilowil tõusid juuksed peas korraga turri ja läksid külmaks.

Ta sai filmapilt kõigest aru; mõistis niihästi terwe Justti poolt kuifatud loo lollust, mida ta nii kergemeelselt oli uskunud, ja Rita wigurtamist klaasiletega, niisamuti ta tema nurjatut kelmust ja lõppude-lõpuks ta seda häda-õhtu, mis teda nüüd möõdapääsematalt ähwardas.

Tal ei olnud ju mingisugust mõjuwat, põhjendatawat ettetäänet ette tuua.

Ja hirmuga mõtles Nilow selle peale, mida ta was-tama peab, kui tarn ja halastamata uurija tema läest kütib:

„Mtelge õige, — on see tõsi, et te sel õõl mister Billy Justti autoga Orleansi maanteed möõda „Kahe admirali“ wõraste majani sõitsite, ja selle järele, teist teed möõda tegasi pöörates, ühes autoga Brucklini laugematesse lin-naajaaudes e sõitsite?“

Ei olnud ju kedagi, kes selle hirmsa t. twuse tõõseid asjaoluist o'eks wõinud tõendada ja kes uskunud oleks Nilowi kinnitust, et see „kõigist lugupeetud“ Billy Just talunit James Grati elajalitu tapmise ja paljaksrõõwimise hing oli!“

Wäike kerjus.

O. Mirbeau järele -lm.

„Et sa siit ometi kord kaob, jälle wõisjõmsitas!“ kisas aias La-Renad, luuaga wehelbes. „Dota aga! Küll ma siin õõpetan maia ümber h'ilimal!“

Ja ta äigas luuaga wäike kerjuse järele, kes aia najale toetades ja nägu trimisutades talle otfa põrnitfes.

„Mis on juhtunud, La-Renad?“ küsisin ma.

„Kas teie siis seda jultunud päewawarast ei näe, herra?“ wastas teenija. „Saba enam kui kümme minutit hulguib ta meie maja ümber ringi. . . Ma juba niisugu-seid päewawargaid tunnen! Ko'm päewa tagasi põles Artbizi juures küün maha, — ja keegi ei tea, kudas ja miks. . . Kes wõib selle eest wastutada, et see mitte selle poisitese wõi mõne tema selfilise tegu ei olnud? Dota aga, oota! Ma sulle näitan, kudas küünini põletatakse!“

Ma astusin poisit juure ja küsisin walju häälega:

„Mis sa siin teed?“

„Wahin!“ wastas poisit rahulikult.

„Ja mis sa siit siis tahad?“

„Leiba tahan!“

„Tule kaasa! Ma annan sulle leiba!“

Poisit ei liikunud paiaastki. Nägu muutus tal äkki tõõsiseks ja umbusklikuks. Ta waatas hirmunult minu peale.

„Ega te mulle midagi halba ei tee, herra? Ega?“ pomises ta.

Etirtuses. Bildile rändawate kunstnikkude elust.

„Ole ilka, ole ilka, lollilene!”

„Aga see luuaga wäs naiseterah was?”

„Ma tema ei tee sulle halba...”

„Mõh, h atüül — ma tu'en peralegi!”

Ea tõstis oma leiwafanitatega täidetud kotikese maast ja heitis selle õlale, siis aga astus ta minu äärele majasse. Ma lastsin talle tüüma lihja, wärsket leiba ja pudelikese tarastusjooki anda.

Ea asus ahnelt söögi kalla'e, wahtis aga kõige aja ärewalt ringi. Elawad ja liikwad laosfilmad peatasid uudishimulikult ja kartlikult lord ühe, lord teise asia peal — näis, nagu oleks ta kartnud, et korraga abjust wõi kõdgi taga einas särawast wäskkatlast mõni kuri ja hirmus olewus rähtawale tuleb...

Peatnäha wõis ta kõige rohkem aastat kolmetelst-kümmend wana olla.

Tema tõmmatas, päewitanud nagu oli õige armas ja

meeldiw, kuna suurtest tumedatest filmadest, mida sinised rõngad ümbritsesid, wall-tus ja ühtlasi ta sügaw turbtus wälja paisisid.

Oma piklake mustade juustega, mis tal alla õladeni ulatasid, tu'etas ta neid rüüli'e kannupoisist meelde, kellest wana-aegsed romaniid tühtluru kõnlewad, aga rii ed olid tal hirmus k.hwad — taub mitmest kohast lõhki rebitud, kuna lühkjed paigatud püksid waewalt põlwini ulatasid. Palad jalad olid tolmast k.hiseks muutunud ja rohkest käimsest rattudega kaetud, aga siiski paistis ta õige terve ja tugew wälja.

Kui ta oma näga weidi kastatanud oli, pöörasin ma tema poole järgmistele sõnadega:

„Kust sa pärit oled, pois?”

„Ma olen muustlane, s. o. minu isa oli muustlane, mina aga pole mitte keegi. Ma tuln ilmale wantris suure tee ääres, tusagil õige laugel siit — ma ei tea, kus maal!”

Suwel.

„Kas sinu wanemad veel elavad?“

„Ei, isa on juba surnud...“

„Ja ema?“

„Ei tea...“

„Kii elad sa siis ühinda?“

„Muidugi! Minu isa oli suur tollane wanker, mis meile ka eluasemeks oli. Meie sõitsime selle wankriga linnast linna... Isa teritas nuge ja parandas kattilainud sawindusi, mina tegin talle jeejuures tuld, kuna koer wankri juures walwas...“

Meie peatasime alati linna taga kufagil aasa peal. Hobused närisid rohku, meie tegime tee ääre tule üles ja keetsime endile suppi... Isa pekis mind sagedaste, aga see oli ammu, kui ma veel õige wäike olin — mitte niisugune, nagu praegu...“

Siis murdis isa omal mõlemad jalad ära ja ei suutnud enam tööd teha. Nüüd hakkasime meie temaga lahkesti armuandeid korjama. Wankri ja hobused müüs ta ära ja jättis ainult minu ja koera järele...“

„Aga kudas ta siis armuandisi sai korjata, kui tal mõlemad jalaluud murtud olid?“

„Mis sellest siis on! Rahaga, mis ta wankri ja hobuste eest sai, ostis ta omale ratastega masina. Mõistate? Ta istus masina peale ja lükkas teda kättega edasi.“

See oli just nagu loofit. . . Ei, mitte nii — isa oli nagu loofit, ja ta käed nagu aerud!

Peale tema surma korjasin ma juba ühinda armuandisi. Üinult linnast ei armasta ma mitte — ma käin ikka külasti mööda...“

„Sa kas sa enese õnnetu ei tunne olewat?“

„Sugugi mitte, herra! Mulle meeldib see wäga... Mõnikord antakse mulle heinaküünis õõmaja, mõnikord aga aetakse mind lihtsalt minema... Siis saadan ma õõ kufagil metsas mööda... O, seal on palju parem! Seal on nii pehme sammal, seal on niipalju lüwi lehti! Ja misugune õht seal on! Hommikul laulavad linnud... Mõnikord näen ma ifegi jäneseid ja orwaid...“

„Aga millega sa ennast dieti toidad?“

„Kui mulle teegi süüa ei anna, siis warastan!“

„Kudas?! Sa warastad?“

„Ma olen ju muftlane!“

„Ja seda sa ei tarda, et sind wangitorni mõidakse panna?“

„Seda minuga ei tehta — ma olen ju muftlane! Kas teie seda siis ei tea? Kord läks muftlane ristist mööda, mille külge õnnistegija kinni oli löödud. Ta tõmmas naelad wälja, millega õnnistegija jalad läbi olid löödud, ja wiis nad taasa. Seitsaadit on muftlastele warastamine lubatud... Seda teawad toi!... Noh, ma olengi walmis!“ sõnas pois, laua tagant üles tõustes. „Nüüd ma lähen... Suur tänu teile, armas herra!“

Mind liigutasi poisitese sõnad, ja ma kütsin temalt:

„Kuule, sõber, kas sa ei tahaks mõnda käftisõõd ära õppida?“

„Õh ei!“ wastas pois elawalt. „Mistarwis?“

Ma armastan niiwäga põldusi ja metsi mööda ringi hulkuda ja lindude laulu kuulatada... Suwel leian ma enesele alati õõmaja pehme sambla peal, talwel aga kufagil küünis wõi kuuri all... Jumal ei jätta mind — ta armastab wäikseid muftlasi...“

Teie aga olete wäga, wäga hea herra... Tänan teid... Jumalaga!“

Ma andsin talle weidi raha ja pistsin ta kotikesesse liha ja leiba.

Õõmsalt, nagu noor koerapoeg, jooksis ta ulje juure ja oli järgmisel filmapilgul juba wäljas uulitsal...“

Ma nägin, kudas ta järgmise aia wärawa juure ruttas, seal sarapuu küljest ofsa murdis ja sellest enesele kepi tegi. Siis saatis ta mulle käemusu ja ruttas tuhatnelja teed mööda edasi...“

„Waene laps!“ mõtlesin ma, wäikest kerjust filmadega saates, endamisi. „Õmakohasti on tal õigus... Ja kes teab — oleks tema elu teistiti tujunenud, wähest oleks temast koguni rahamees wõi minister saanud!“

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmine wältab edasi.

Tellimise hind kättesaamisel aastast 5 r. 50 l., 6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 l. Toimetusest ise ära wiles: aastast 4 r. 50 l., 6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 30 l. Almus iga laupäew. Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume senist adressi nr. teatada.

Toimetus ja talitus:

Harju ja Riiuüli uulitsa nurgal nr. 46/15, Tallinnas, „Leaduse“ raamatulaupluses.

Sotsialistline wabariit.

Suwi. Kell wiis peale lõunat. Päike paistab rõmsalt, olgugi, et tal peaaegu katkümmeend kaks tundi töötada tuleb.

Päikene on veel rumal, ei saa uuest riigikorrast aru ja mõtleb:

"Pole wiga! Müüd töötan rohkem, aga talwel puhkan. Ega's peremees seda pahaks pane . . . Ta on hea. Ise töötas kuus päewa ilma millegi maksuta. Eõi maailma. Paistan õige veel."

Andres Ümberistuist, Wabariiti-külawahe raudtee määrja, lõpetas oma raste kolmetunnilise tööpäewa ja jõudis juba lõunat süüa.

Ümberistuistu tööpäew algas punkt kell 10 hommikul. Kella kahtesikümneft tundi kaheni oli hommikutöögi tund; pärast hommikutöögi, kahest tundi kolmeni, töötas Ümberistuistu peaaegu ilma wahetpidamata. Olgu wast et tal 10—15 min. suitsetamise, ninanuustamise wõi "mujal käimise" peale ära kulus.

Wastmud tuli ta koju, sõi lõunat, istus ja mõtles:

"Igwaw! Kell on ainult neli ja päew on veel nii pikk!.. E eh! Paha niisugune elu! . . ."

Andres Ümberistuistu ihusis laua tagast ülesse.

"Kui midagi lugeda!" mõtles ta. Kuid jättis selle mõtte. Keda lugeda? Raamatuid, mis wana burshuaslike riigitorra puhul kirjutatud, ei tõiba lugeda.

Ja keda lugedagi? Isegi Wilde, ja seegi läts burshuaks. Wanu, burshuaslike kirjanikka lugeda ei wõi, aga uusi ei ole. Ei kirjuta. Räägivad:

"Palju kasulikum on puusepa õpipoois olla, kui suur kirjanik."

Ja see on täitsa tõsi. Kõige lühem jutute wäljamõtelda, selle peale tuleb kõige wähem kolm tundi . . . Siis kirjutada. Jälle üks tööpäew kadunud. Ümber kirjutada — kolmas.

Ja lõpuks, kui palju saad siis ja selle eest? Rublat katksada. See on poole wähem, kui rauatreial saab . . .

Siis on veel teist laadi kirjanikust. Need on õpetlikud raamatud sotsialismuse üle. Kui neid lugeda? . . .

Ei. See on niisugune töö. Nende lugemine on niisugune töö, kui wabriku töö. Ehk veel raskemgi.

Ja Andres Ümberistuistu on arusaaja tööline, tema maksuta tööd tegema ei hakka.

Uga kell on kõigest neli. Suwi. Päikene paistab.

"Kui trahterise minna?" mõtleb Ümberistuistu. Kuid siin tuleb tal meelde, et ta trahterites kolme tunniline tööpäew on.

"On aga ka kord!" kirub Ümberistuistu. "Midagi pole ütelda! Toredate wäljamõeldud! Kas wõib töölft trahterist ilma jätta? Walitsus töötab täieste tööliste kasude wastu."

Igwaw. Jalutama minna? Veel wara. Päike tõrweb veel. Uga kui teed juua? Tõepoolest . . .

"Tee teed!" pöörab Ümberistuistu naise poole. "Teeb?!" imestab naine.

"Wabandage, austatud seltsimees," räägib ta pahandult edasi, "mina olen oma kolm tundi juba ära teinud. Müüd ei ole enam orjast. Müüd on kolm tundi tööd, kolm tundi und ja kolm tundi puhkust. Ja ma puhkan."

"Kas riidlema hakata wõi mitte?" mõtleb Ümberistuistu. "Singimata riidelda. Weerand tunnikski weidi lõbu."

Ja Andres Ümberistuistu naerab pilkawalt ja sõnab: "Tema tööd teinud! Mis tööd?"

"Pooltundi koristasin tuba. Poolteist tundi keetsin jõõki."

"Poolteist tundi, poolteist tundi . . . Meil on ju kolme tunniline tööpäew . . . Õige mul isand! . . . Edasi . . ."

"Pool tundi pesin nõusi. Pool tundi sõimasin naabrinast. Ja olibki kolm tundi läbi."

"Kelm!"

"Kes on kelm?!"

Ja Ümberistuistu mõtleb, kas naisele naha peale anda

wõi mitte. Tulei jõua otsusele, kas naisele naha peale andmine on töö wõi lõbu.

"Õhest küljest oleks nagu lõbu, teisest küljest nagu käsitöö. Ilma kätte ta ei saa ju . . ."

Ja wiimaks otjustab:

"Wõtan õige partei koosolekul selle küsimuse üles. Uga seni ootan, et wõi ju partei korda rikkuda."

Nurgas istub, käed rinna peal, ja aigutab magusaste Andres Ümberistuistu wite aastane poeg.

Ja märkab ja hakab pojaga tõrelema.

"Mis sa siin tutud? Mine mängima. Wastik on su peale nii waadata."

Poisike hakkab nutma:

"Ei tohi enam mängida . . . Ema ütles, et üle kolme tunni ei tohi . . . Kolmetunniline tööpäew . . ."

Andres Ümberistuistu haarab tübara ja tormab uulitsale.

Magama heita wõib ainult kell 12. Wara üles tõusta ei tarwitse.

Uga nüüd on alles neli, alles neli! Ja Andres Ümberistuistu tõstab filmad taewa poole ja kirub:

"Oh, seltsimees Looja! Terwelt katkümmeend neli tundi kiitsid ja päewa pifats. Kas sul neid tundisi mitte mujale panna poitud?! . . . Iuh. Wanaste oli kõike küll?"

D. L. D'Dr.

Kunstinäitusel.

Et nüüd kunstinäitus kinni on, siis ei mõju need read enam pahaste wäljapandud piltide müügi peale.

Kunstinäitus oli nagu loomade näitus. Nagu loomigi näidatate, misjuguštena nad sünniwad ehk tudas neid instruktorete kaasabu sünnitada wõib, nii näidati pilti, tudas neid ka h. m. alida wõib.

Iseäranis üllatawalt mõjus minu peale see, et pilti ka nii maalida wõib, et midagi aru ei saa. Noh, ütleme, mina, näitusets.

Ma ei ole sünnimisest saadik nii arusaamatat undki näinud, kui Oskar Kallise "Adagio". Wõib olla, et tal tagumisel poole seletus oli, aga ma ei saanud seda lugeda, — ei lubatud piiti teisipidi pöörata.

Ja siis. Mis asja läbi paistab pätkene niisugune wälja, nagu sellelama kunstniku teisel pildil?

Igwaw, kes loomi wälja paneb, teeb sellega oma loomadele reklamet, et neid kasulikult ära müüa.

Kunstniku eesmärk ulatab kaugemale. Ta ei taha mitte, et ainult tal wälja pandud pildid ära ostetaks, waid et ta käest ka alatasa piita tellitaks.

Ja niisuguse reklame mõttel panewadki kunstnikud näitusel portreisi wälja. Ime, et nad veel pildile plakatit juure ei liisa:

"Niisugust pilti päewapiltnikult ei saa!"

Wispärast aga mõned kunstnikud omale wigafed muudelid waliwad, sellest ei saa ma aru. Kust piinatofast on Paul Burman need inimesed wälja toonud, mis ta pildi "Idyll" peal on? Wõi on nüüd kõik wiiletis, armetu, wigane moodi minemas? Wõi on juba aeg ligidal, kus lilled asemel sõnnituhunikuid maalitakse?

Olgu tudas on, oma kunstnikka peame toetama siiski. Pooleaastane laps ei osta ka veel arusaadawalt rääkida, aga egas meie teda sellepärast ära wiska.

Ja meie kunstnikud on tehwad.

Seda on juba küllalt räägitud.

Selgeste paistab see aga ta nende piltidest wälja.

R. Mägil, näitusets, on kõigest üksainus weerand tolli laiune pinsel. Uga et tema taha ka peenemat pinslit osta, millega oma pildid lõpustikult wälja wõiks töötada.

Sellepärast siis püüame kunstnikka toetada.

* * *

Kaks töölist, kes saali juba läbi käinud, peatawad enne äraminetut veel P. Areni kirikusse minejate eel.

"Mitte üheski pildis ei ole tendentsi," sõnab üks neist

Wolli teel wafjalisse, kui tema õetegi suwitama jõidawad.

„Miks ei ole? Nää, tendents on ju kiri'u poole!”

„Kas see pilt kujutab rüugehaiget last wõi? Nägu on nii sopane . . .”

„Hm . . . 31 . . . Paul Borman . . . Ei. See on hra C. tütre portree.”

„See on hästi ilus pilt!”

„Mis poolest?”

„Sinine wärv on õige ilus.”

„Minewal aastal oli Erna Willmeri pilt kõige äärmisem.”

„Mis poolest?”

„Ta oli kõige suurem.”

„Kas paarite peatab prl. Waademani pildi Nr. 231 ees.”

„Mis selle piidi peal on?” küsib neiu.

„Noormees kohmetab. Tal on nagu häti.”

„Ei saa aru . . . hm . . . hästi! . . .”

„Vaata nimekirjast järelle.”

„Kõhe . . . 231. Panoo kawand . . .”

„Mis see tähendab?”

„Noormees kohmetab ja punastab veel enam.”

„Ei pildist ega pildi nimest ei saa aru.”

„Liifi, mine sa koju, sul ei sünni niisuguseid pilta waadata,” käseb keegi isa Wahtra kawandi ees oma kolmeteistkümneme aastast tütar. Ja pöörab siis tõreledes naise poole.

„Eks ma ütelnud, ära Liifit kaasa wõta! Kas sinu mõistus siis sellest aru ei saa, et kui wõltsakse, et pildinäitus on, et siis ka alasti inimeste pilta näidatakse. Muid waadata ei ole ju kellegil huwi.”

„Kunstinäitus” on ju siidi peal lugeda.”

„Sul wend tellis ka Warsšawist kunstipilte, aga mis kunstipildid need olid? — Alasti naissterahwaste pildid.”

Dr. Mina.

Tsaarism.

Meie wana rahwas teab rääkida, et wanad tuled wahel armastada wigurit wõdi nalja teha. Kõlkitab niisugune wana wiguriwänt kull sõnnikuhnniku otja ja muneb — muna.

Muna mis muna lohe, — aga kui selle muna peale lesl kärn'onn istub ja aubuma hakkab, siis ei tule sellest kute naljamunast juba enam nali wälja.

Wid wälja ronib kihwtine madu, kroon pea peal. See on Tsaarism.

Ei ole looduses teist o'ewust, kes kurjem ja jä'gim sellest elajatest o'eks.

Palja oma pilguga surmab ta inimesi ja loomi; tema hinged'it mürgitab õhtu; purenewad kaljud ja kuuwab rohi. Tsaarismi ei saa tappa ei kihwtiga ega noo'lega, ei wee ega tulega.

Kuid waja tema ees ainult peeglit ho'da ja ta k'arwab, oma peeglipilti nähes.

Tsaarismi ees walgatas korrats klaas. Piegli pani tema ette halastamata elu.

Ja lohutaw-alatu nägu waatas sealt wastu. Njeoma peeglipildist tabatud, wäänles ta, nagu ndelufs karjipõissi näpiti wabel.

Surmakramp'ides wäherdabes, katjub ta siia ja sinna pbigata, kihwtist iva wälja puristabes.

Tema saba lööb wastu klaasi . . .
Kuid peegli on elu ise seadnud. Kõwa käsi on ta seadnud.

— or.

Naise süü.

Pihtil.

(Tsenfiori poolt omal ajal keelatud.)

Noor talupoeg. poolakas, katoliiklane tunnistas pihtil papile, et ta naabril aia sisse augu murdnud, sealt tagant põldpüü peja leida lootes, mis ta siis ta tõeste leidnud.

Papp päris nooreltmehelt, kas ta siis need noored põldpüüd ta ära wõtnud.

„Ei,“ wastas pihitiija, „nad olid weel liiga noored, ma mõtlen nad tulewad laupäewal ära wõtta, et pühapäewaks hea prae saaksin.“

Katoliiku papp ei tahtnud niisugust head juhtumist mõõda lasta minna, ja läts ise laupäewa warahommikul ning tõi noored põldpüüd pesast wälja. Noorelinnu küpsis maitfes tal imehea.

Noormees, kes hiljem sinnasamasse tuli ja põldpüüsi enam eest ei leidnud, mõistis lohe, et pihitiisa tema patuhetkust oma kasuks on tarwitatud, kuid ei julenud sellest sõnagi lausuda.

Kuid kolm hiljem tuli tal wadjadus jälle pihtile minna, kus tunnistas, et üht noort neidu armastab ja see ta nõnda tema poole hoiab, et iga filmapilt walmsis oleks sülle langema.

„Kui wana ta on?“ küsis papp.
„Seitsmeteist, igatahes mitte üle kahelksateistkümnelt!“
„Ja ilus?“
„Esmene iludus üle kihelkonna.“
„Ja kus ta elab?“ päris papp ruttu.
„Ei ühti, õpetajaherra „ega see põldpüüd ole!“ — or.

Igaüks, kellel lapitegi maad, peaks omale

Miatöö õperaamatu

muretsema. Üksainus kaspapea tasub juba raamatu hinna ära. Ka muidu on raamatut praegusel ajal kõige sündsam omandada, sest kui teine trikk ilmub, läheb raamat praeguste tööhindade järele ligemale 8 rub. maksma.

Raamatus on hull selgitawaid pilta, juhatused ja teel hästi arusaadawad.

Sind 3 rubla, kõwas köites 3 rub. 50 kop.
„Sa da igas raamatufarpuhes. Pealad“ „Seadus“ Tallinnas.

Naine: „Alga mees, niisugust alatust ei oleks ma sinust küll uskunud, et sa laulatuseformule ära kaotad. Ma ei saa sellist sugugi aru, keda wõib taine inimene lau atuseformule ära kaotada?“

Mees: „Sinu oma süü, ma ütlesin sulle juba neli nädalat igapäew, et minu westitõelus auf on, aga sa ei pannud minu manitsust sugugi tähele!“

Mõtteterad.

Naise süda on lõhnaküünlaga sarnane, ta lõhnab ainult siis, kui ta põleb.

Kui sa noor oled, usu naisi, ja sa oled ikka õnnelik. Oled sa wana, kahtle ikka, ja sa ei saa üialgi õnnetuks.

Ka kõige sügawamal merel on põhi, aga armastusel ja igatsusel ei üialgi.

Abielu on väga tõsine asi, nii et sa kogu eluaja selle üle järele mõtlema pead.

Naised, kes armastusega jändawad, ja lapsed, kes noaga mängiwad, haawawad endid ikka.

Esimene korts naise näole sünnib hirmust, et keegi tema wanaduse järele wõiks küsida.

Naine mõistab oma armastust nelikümmend aastat warjata, aga wiha ja põlgust mitte üht päewagi.

Pruudi järele, keda mees walib, wõib otsustada, missugune waim mehel on ja kas ta oma wäärtust hinnata mõistab.

„Wõmmid.“

Rats kujukest, mis jultunud politseinikka enne ja pärast revolutsiooni kujutavad.

Näitefante taga.

„Miks teie alati luninga osa revolutsionilistes näitemängudes soovite etendada?“

„Sellepärast, et mul siis harilikult juba teises waatuses pea otsast maha ratutakse ja ma waba olen!“ — or.

Wäljawõtted sõnaraamatust. *Lehtnaine.* Kanaria-lind, kes puuri järel kahetseb.

Lehtmees. Wabadusesse lastud raswatihane.

Gastromom. Inimene, kes kõhuga mõtleb.

Saal. Mõnus paik tühjade jutude tegemiseks.

Inimese head omadused. See, millest ainult tema haua lõeldakse.

Palk. Inimese börsewäärtus.

Kaardimoor: „Teie tulewane mees, preili, on walgetwerd, pika kaswuga ja väga ritas.“

„Ah, kui hea! Noh, aga niiid õelge mulle, kudas ma oma praegusest mehest lahti saaksin?“

Kohtunik: „Teie olete terve rea kelmuhi wõeraste nimele all toime pannud. Mis wõite teie oma wabanduseks ütelda?“

Kaebelune: „Serra kohtunik, ei wõinud ma ju ometi oma õiget nime niijuguste alatute asjadega määrda.“

Ei ole

ajakohasemaid raamatuid mis lugeda, kui alamal nimelud wäljaanded.

Pildid Wenemaa ajalooft I	50 kop.
Pildid „Retserikohtud“ II	25 kop.
Wenemaa riigiwõimu ajalugu	50 —
Soomesõgu rahwad Wenerigi rajamisel	60 —
Keiser Paul I tema elu ja surm	25 —
Alg-aja inimene	50 —
Asteüldine kultura lugu	20 —
histegeewus	15 —
Loistöö	25 —
Solidarismus	60 —
Uus kombepetus. Menger	40 —
Rogutondlise oma walitsuse ülesanded	1 rubla.
Ealupojad, töölijed, õpetlased	40 kop.
Rahwapolitik	30 —
Riit ja õigus	40 —
Konstitutsioniline riigikord	30 —
Põhja Amerika ühisriigid	20 —
Eulgu meile sinu riit	15 —
Sina ei pea warastama	10 —
Saada suurematest raamatulauplustest, Teaduse kirjastus Tallinnas.	

Ilmus: „Mis on demokratiline wabariit?“ Hind 20 kop. Ilmumisel: „Wiimane werine tjaar Wenemaa troonil.“ ja „Kohalik omawalitjus demokratlistel alustel.“

Wastutaw toimetaja Jakob Jaasen.

Wäljaandja J. Muni.

W. Schiffer'i trükk, Tallinnas.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR